

Alecu Cantacuzino

Serile de toamnă la țară

Trăit-ați vreodată la țară? Fără îndoială că sînteți moldoveni și cine zice moldovan, zice și pămîntean. Știți dar că la vreme de toamnă, cînd umbra se lățește, cînd frunzele cad pe pămînt și nu mai cîntă păsărelile de dragoste sub desimea înflorită a luncilor, cînd cîmpul s-au dezbrăcat de rodurile toate și toloaca geme sub fierul plugului, cînd țarina s-au slobozit și vîntul bate mai rece de la munte; știți, zic, sau poate nu știți că atunci se naște în sufletul omului o dulce tristeță, care aduce toată a sa ființă într-o nespusă armonie cu melancolica înfățișare a naturei. Gîndurile se fac mai grele, grijele apasă sufletul mai cu tărie! Atunci iubiți de a ceti? ... Aprindeți lumînările mai devreme. Iubiți de a visa cu ochii deschiși? ... Vă întindeți într-un jîlt și vă uitați la focul caminei, și flăcările albastre, ce se gioacă pîntre cărbunii roși ai jăriticului, vă pornesc gîndurile într-un rai de fericire. La ce gîndiți atunci? ... La floricelele ce s-au veștejit? La verdeața ce nu mai este? Sau poate vedeți trecutul ce v-au purtat în brațe și vă aduceți aminte de tradițiile casei părintești, cu care v-au legănat iubirea unei mame?

Dacă aveți un prietin, îl doriți; dacă aveți imaginație, cîntați pe lira fantaziei o horă sau o doină și, cetind în urmă un poet slăvit, vă mirați că v-au furat din gînd ideile sale cele mai bune. Dacă iubiți, sînteți ferice, căci vi se bate inima de dor ... și atunci nu vă jălesc; numai vă sfătuiesc să vă aduceți aminte că

„Vremea șterge toate.“

Poetul rostește acest adevăr cu mîhnire și omul îl ispitește cam cu durere și cîteodată cam cu rușine. Ce folos! Am iubit și eu, am gîndit și am visat nu mai mult decît voi, dar nici mai puțin. Din an în an, numai, îmi venia mai puține gînduri, imaginația îmi secase cu inima împreună, pînă ce am agiuns de a nu mai gîndi la nimic. Atunci căscam gura - mai mult ceva decît un franțez - ceva mai puțin decît un englez - întocmai cum faceți și voi, întocmai ca un moldovan curat ce sînt din neam în neam și tot așa pînă cînd am priceput într-o zi amarnică și ploioasă că nu mai casc. Vai de mine! M-am spăriet atunci, o mărturisesc, m-am spăriet grozav de a fi singur într-un norod întreg, singur neputînd ședea cu gura căscată!...

(Alecu Cantacuzino, *Serile de toamnă la țară*, ediție îngrijită, prefată, note și glosar de L. Grămadă, Dacia, Cluj, 1973, pp. 29-30)